

UROCZYSTOŚĆ INAUGURACJI ODBUDOWANYCH ORGANÓW W OPACTWIE BENEDYKTYNÓW W TYŃCU

Posted on 16 stycznia 2025

W Opactwie Benedyktynów w Tyńcu, uznanym za pomnik historii w 2017 roku, odbyła się uroczystość inauguracji odbudowanych organów w stylu renesansowym, które po ponad 80 latach powróciły na swoje miejsce w prezbiterium. W wydarzeniu uczestniczyli m.in. zastępca dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa Karol Czajkowski oraz kierownik Zespołu Zadaniowego ds. Organów Historycznych w NID, dr hab. Małgorzata Trzaskalik-Wyrwa.

Podczas uroczystości prof. Piotr Kosiak odczytał list Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, **Generalnej Konserwator Zabytków, Bożeny Żelazowskiej**, w którym podkreśliła znaczenie historycznych organów dla polskiego dziedzictwa kulturowego.

„Spotykamy się, aby wysłuchać pierwszych dźwięków odbudowanych organów w stylu renesansowym, które prastare Opactwo Tynieckie utraciło w 1940 roku. (...) Instrument od wieków obecny w świątyniach, przechodził przemiany w zakresie wyglądu i brzmienia. Zawsze stanowił dzieło indywidualne i niepowtarzalne, bardzo ekskluzywne i niezwykle kosztowne. Wymagające wybitnych umiejętności jego twórcy – organmistrza.”

Wiceminister kultury zwróciła także uwagę na niezwykle proces **odbudowy** historycznych organów.

„Odbudowane w Tyńcu organy renesansowe organmistrzowie wykonali historycznymi technikami, na podstawie dokładnych badań porównawczych. Wszystko to w służbie odtworzenia historycznego typu dźwięku, który przeniesie nas – słuchaczy – w muzyczną rzeczywistość dawnych wieków” – zaznaczyła sekretarz stanu w MKiDN.

Odbudowa historycznych organów

Proces odbudowy organów oparto na **archiwalnych fotografiach** Tadeusza Przytkowskiego z 1929 roku oraz badaniach porównawczych. Technologia **fotogrametryczna** umożliwiła stworzenie szczegółowego projektu instrumentu i dekoracyjnego balkonu, które stanowią integralną część tynieckiego prezbiterium. Balkon został odtworzony przez pracownię Veritas Arte Marcina Ciby, a organy zbudowali organmistrzowie z Polski i Niemiec – firmy SLJ Szymona Januszkiewicza oraz Markus Stahl. Projektantami odbudowy byli Szafarz Opactwa Benedyktynów, brat dr hab. Tomasz Gronowski oraz rzeczoznawca organowy i profesor organów historycznych **dr hab. Krzysztof Urbaniak**. Dzięki pracy tych osób, organy nie tylko odtworzono jako element historycznego wystroju prezbiterium, ale także przywrócono im funkcję muzyczną, kluczową zarówno dla liturgii, jak i koncertów.

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu, założone w XI wieku, jest **najstarszym klasztorem benedyktyńskim** w Polsce. Powstało w ramach odbudowy przez Kazimierza Odnowiciela struktur państwowych i kościelnych monarchii piastowskiej, zrujnowanych wskutek najazdu księcia czeskiego Brzetysława oraz rebelii pogańskiej.

Przez kolejne wieki Opactwo Benedyktynów w Tyńcu pełniło funkcję ważnego ośrodka misyjnego, liturgicznego i kulturalnego, uczestnicząc także w istotnych wydarzeniach politycznych. Jego **romańska** architektura, mimo że zachowana fragmentarycznie, pozostaje jednym z najcenniejszych przykładów budownictwa sakralnego wczesnopiastowskiej Polski. Wyjątkową rangę mają także dzieła **rzemiosła artystycznego i iluminacji ksiąg**, związane z tym miejscem. Ocalone zabytki, takie jak XI-wieczne kielichy liturgiczne czy fragmenty pastorałów z kości słoniowej należą do najstarszych i najcenniejszych w polskich zbiorach. W 2017 roku **„Tyniec - zespół opactwa Benedyktynów”** został uznany za **pomnik historii**, co podkreśla jego wyjątkowe znaczenie dla dziedzictwa kulturowego Polski.

archiwalne zdjęcie wnętrza kościoła Opactwa Benedyktynów w Tyńcu z 1929, fot. Instytut Sztuki PAN, Tadeusz Przykowski

archiwalne zdjęcie wnętrza kościoła Opactwa Benedyktynów w Tyńcu z 1929, fot. Instytut Sztuki PAN, Tadeusz Przykowski

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu, wnętrze kościoła, fot. NID/ dr hab. Małgorzata Trzaskalik-Wyrwa

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu, wnętrze kościoła, fot. Benedyktyni

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu, wnętrze kościoła, fot. Benedyktyni